

## Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu lista »Mir« v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rekopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rekopisi se ne vračajo.

Depisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

# MIR

## Glasiló koroških Slovencev

## Velja

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvu lista »Mir« v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste vsakekrat.

Leto XXXII.

Celovec, 1. listopada 1913.

Št. 44.

## Kdaj napravi vlada red?

Vse trpljenje koroških Slovencev ima svoj izvor v vladnem zistemu in postopanju uradništva s Slovenci. Sedaj, ko državno uradništvo vpije po zvišanju plač, je pač umestno, da mu pokličemo malo v spomin, kaj da dela pri nas na Koroškem. Naj le preišlje, če na Koroškem, z ozirom na svoje delovanje, tudi zasluži povišane plače.

Na Turškem so menda prepričani, da se spodobi za uradnike kot služabnike ljudstva in države, da bi vsaj razumeli jezik domačega ljudstva. Na Koroškem seveda vladna modrost tega ne zahteva, in tako je ponekod na Koroškem nastala »kriva vera«, da se brez nemščine noben človek ne more zveličati; saj se še brez nje pri zadnjem državnem slugi nič ne opravi. Pravi vilajet! Ljudstvo se hoče učiti nemško, da bi razumelo tiste, ki so plačani zato, da mu strežejo. Zgoditi bi se moralo ravno narobe. Zares narobe svet! Še več! Nemški uradnik, ki zna malo slovenski, je na Koroškem vsakako že malo sumljiv. Uradnik pa, ki ima to strašno pregreho, da je slovenske matere sin, se le težko trpi, o kakih njegovi kariieri pa sploh ni govora. Popolnoma slovenski uradnik pa, ki bi celo čutil s svojim ljudstvom, če bi kazal ta čut za narod le, kadar je zaprt v svoji sobici, je državi nevaren in mora v prognanstvo. Koroška s svojimi tisočermi uradniškimi mesti nima prav nobenega prostorčka za koroške slovenske domačine.

Značilno je sledeče dejstvo: Med slovensko dijaško mladino ni nobenega uradniškega sina! Ker pa sinovi uradnikov ne postajajo kmetje in jim tudi obrt ne diši, je to že dokaz, da pravzaprav na Koroškem nimamo slovenskih uradnikov. Naj govori nekoliko statistika! V izborni knjižici »Aus dem Wilajet Kärnten« je iz leta 1913. sestavljena statistika uradništva, iz katere povzamemo:

Med političnimi uradniki je kakih 14 Slovencev in 186 Nemcev.

V deželnem zastopstvu je šest Nemcev, Slovencev ni nobenega.

Izmed deželnih uradnikov je 75 Nemcev in dva Slovencev.

V deželnem šolskem svetu je 12 Nemcev in 1 Slovenec.

Na srednjih šolah in učiteljišču je 72 Nemcev in 8 Slovencev.

Pri sodni oblasti je 63 Nemcev in 4 Slovenci; tu pa so šteti le uradniki od sodnikov navzgor in celovski avskultanti, in sicer uradniki v pretežno slovenskih ali vsaj jezikovnomešanih sodnih okrajih.

Pri državni železnici je izmed 615 uradnikov samo 15 Slovencev in kakih 600 Nemcev.

Pri južni železnici je od 182 oseb le devet Slovencev in 173 Nemcev.

Pri pošti je izmed 165 oseb 5 Slovencev in 160 Nemcev.

Pri davkariji je med približno 110 uradniki kakih 8 Slovencev ter 102 Nemca.

Kaj naj rečemo, če se je kljub temu ustanovilo »Društvo nemških državnih uslužbencev na Koroškem«, ki si je, kakor se je poudarjalo v vabilu na ustanovni shod, stavil nalogo, da bo varoval koristni nemških nastavljenecv nasproti vedno bolj in bolj množočim se (!) usiljencem druge narodnosti in da bo izpodrinil Slovence, da njihova dosedanja mesta zasedejo Nemci. V tej zadevi bo društvo v vednem stiku z nemškim Volksratom na Koroškem.

In ti ljudje se še upajo po raznih shodih govoriti o nacionalnem hujskanju Slovencev! Teh par slovenskih kanclistov, komisarjev in avskultantov, ki jih še imamo, naj torej dokazuje, kako da se Slovenci usiljujejo na uradniška mesta. Kdo je videl že večje hinavce in večje hujskače? In ti ljudje sedaj vpijejo, da se jim naj zvišajo plače!

Kriva teh razmer na Koroškem je v prvi vrsti vlada, ki hujskarije nemških uradnikov pospešuje! Kljub neštevilnim pritožbam

in škandalom pri železnici in pri sodiščih sedanja vlada še vedno pusti te od ljudskega denarja plačane ljudi naprej hujskati. Dosedaj še nobenega, ki je javno in v uradu hujskal proti Slovincem, žalil narodni čut slovenskega ljudstva, ni kaznovala, ampak jim daje le potuho.

Tako dolgo so nekateri uradniki zasramovali Slovence, da je izbruhnilo na zadnjem katoliškem shodu v Ljubljani. 20.000 katoliških Slovencev je protestiralo tam zoper postopanje nemškoliberalnih uradnikov nasproti katoliškim Slovincem. Toda pri nas je žal vse mogoče. Nič bolje ni postalo od tedaj, še poslabšalo se je. Zato je zadnji čas, da vzame slovenska državnozborna delegacija to zadevo energično v roke in ji napravi konec. Če je vlada še vedno gluha za naše opravičene pritožbe in hoče poznati Slovence tudi zanaprej še samo tedaj, kadar morajo ti sprejemati državna bremena, potem slovenska delegacija naj izvaja posledice! To življenje, ki ga živimo sedaj, ni nobeno življenje in ni vredno, da ga živimo. Tega večnega in sistematičnega poniževanja ne bomo več prenašali.

Z Dunaja so došla poročila:

»Hrvatsko-slovenski klub se je (ko se je sešel državni zbor) temeljito in obširno bavil z justičnimi razmerami na Slovenskem, posebno na Koroškem in Štajerskem. Nasveti in predlogi, ki so bili stavljeni tekom debate, so se odkazali posebnemu odseku, ki mora v najkrajši dobi zbrati zanesljiv material in staviti klubu konkretne predloge. V ta odsek so bili izvoljeni: Dr. Šusteršič, vitez Pogačnik, dr. Verstovšek, Fon, Grafenauer, dr. Dulibić in dr. Laginja. Tudi narodnostne razmere na naših železnicah in poštah so bile predmet razgovora. Predlagani in sklenjeni so bili primerni nasveti, da se preprečijo v razpravi navedene krivice.«

## Podlistek.

### Svoboden.

Iz cikla »Sibirské povesti«.

Napisal K. Fredrik. — Poslovenil Jaklič.

(Konec.)

### II.

Tujec je medtem zapustil mesto in na vso moč hitel v gozd. Dež je polagoma škropil, a nastal je močan in oster vihar. Gozd je šumel in stokal. In iz tega ječanja je odmeval glas svobode na uho nekemu kaznjencu v temni celici.

V dolgih tednih je s težavo prepilil debele palice v oknih; kmalu bo prost, svoboden.

Jetnik si je grizel ustne, da ni zavriskal z veličastno besedo v vihar, ki je trgal veje z dreves.

Kmalu nastopi odločilni čas. Svoboden bo. In še to noč. In jutri bo že daleč. Ne bodo ga več ujeli. Rajši umrje. A on vendar ne bo umrl, živel bo in svoboden.

Tih šum pod oknom ga je vzbudil iz krasnih sanj. Zdrzil se je. Hip je poslušal pri vratih; vse je bilo tiho. Gotovo že vsi spijo.

Oprezno je stekel k oknu; prav tiho so

zaropotale železne palice, ko jih je jemal iz oken. Nagnil se je ven. Pridušen klic je začul.

Brez pomisleka se je splazil skozi okno in skočil na tla. Ko se je dvignil, je stal tujec pred njim.

»Mihal, Mihal, oj ti blagi!« je zavriskal potihem mladi oproščenec in objel je tujca. »Kje je Serjev?« je ta vprašal in se izmuznil skoro nejevoljen iz objema.

»Kaj ni že pri tebi?« je odvrnil mlajši začudeno. In pristavil je odločno: »Iskati ga morava. Pojdi!«

Starejši je pritrdil in sledil drugemu. Kmalu sta obstala, bila sta pod Serjevim oknom. Tihemu klicu se je odzval ujetnik. Kmalu se je sklonila temna glava skozi železno omrežje. Že je bil skoro na pol telesa izven okna. Kar je padel strel; sledil je divji krik. In pred Mihala je padlo mrtvo telo. Serjev je ležal mrtev na tleh. Krogla mu je razbila možgane.

Hip sta obstala obadva okamenela. Prvi se je zavedel Mihal; od znotraj se je začul šum. Vrata so se odpirala, baklje so prižigali. Z enim skokom je bil za vogalom, odkoder sta bila prišla.

»Naprej, naprej!« je šepnil mlajšemu in se spustil kot mačka po kamenitem obronku. Drugi mu je s težavo sledil. V gozdu ju je čakal voz.

Mihal je skočil brez obotavljanja na voz in udaril po konjih z vajeti. Ni čakal na begunca; temu je nevarnost podvojila moči, zavihtel se je na voz, ne da bi si belil glave, zakaj je hotel Mihal pobegniti brez mjege.

Nekaj strelav je padlo za njima.

Z zaničljivo kretnjo je zavihtel Nojaved Nikolaj pest. Bil je svoboden, svoboden! In globoko si je oddahnil.

»Stoj, bolj v ravnino, Mihal,« je zaklicel vozniku. A ta je odvrnil:

»Pri Voldaku stoje sveži konji. Drugače naju še zajamejo pasji sinovi.«

Voz je letel ob gozdu; vedno boljbolj se je bližala jelša. Naenkrat je okrenil Mihal v ravnino. Istočasno je dvignil težak, kratek bič in z vso silo je udaril s svinčeno kroglo po glavi rešenca.

V velikem loku je odletel Nojaved Nikolaj na zemljo.

Jelša je oživela. Strelji so padali, postave so stekle na plan; a Mihal je bil že daleč in še tema je visela.

Napol omamljen, bolj od začudenja nego od udarca, se je dvignil Nojaved Nikolaj. In v tem hipu mu je zdrobila krogla vrat.

Bil je svoboden.

V divjem krohotu je videl Mihal ga pasti. Bil je rešen, in on pred njim...

In udaril je konje.

Drugo poročilo:

### Hrvatsko-slovenski klub

je imel v sredo, dne 22. t. m., zopet sejo, ki so se v nji obravnavala najprej dnevna zbornična vprašanja. Potem se je razpredel obširen razgovor o Pittreichovih besedah poslancu dr. Verstovšku in o sodnih razmerah graškega nadsodišča sploh. Sklenilo se je, da klub po svojih zastopnikih prijavi Pittreichovo zadevo justičnemu ministru. Obenem se je sklenilo z vsemi možnimi sredstvi spraviti v ospredje vprašanje nadsodišča v Ljubljani in ravnopravnosti našega jezika pri sodiščih. V ta namen se je izvolil poseben odbor iz zastopnikov vseh dežel, ki bo izdelal potrebne predloge in zakonske načrte. Razpravljalo se je potem o Slovincem sovražnem duhu med uradništvom južne in tudi državne železnice ter o zapostavljanju Slovincem v železniški službi. Tudi v tem oziru so se sklenili važni sklepi.

In še ena vest:

Dunaj, 23. oktobra. Podpredsednik Hrvaško-slovenskega kluba dr. Korošec se je danes z justičnim ministrom dalje časa in podrobno razgovarjal o justičnih razmerah na Koroškem in Štajerskem.

Naši poslanci so se torej te zadeve prav resno poprijeli. Zaupamo jim in vemo, da bodo po najboljšem preudarku storili, kar bodo spoznali za prav. Samo zdi se nam, da sedanja vlada res ni volje napraviti reda. Na šolskem polju so ostale stare škandalozne razmere, pri sodiščih in na železnicah se ponavljajo stari odurni prizori, in nobeden izmed ekselenc ni zmignil niti s prstom, da bi napravil red in hujskanju državnih uradnikov konec! Zato rečemo: Če vlada noče napraviti reda, pa napravite vi ž njored! Ne gre za nobene koncesije, za nobene kompenzacije, gre le za odpravo nevzdržljivih škandalov, kojih smrad je segel že preko mej naše širše domovine!

### Ali smo še v Avstriji?

Nemški nacionalci bi sedaj radi videli, da bi njihovo lipsko slavje bilo malo manj prusko in nekoliko več avstrijsko, ker jih je strah, da njihov lažipatriotizem pregledajo visoki gospodje na Dunaju. Zato perejo v »Freie Stimmen« zamorca, ki pa se ne da oprati. Pri »Freie Stimmen« menijo, da bodo pruski škandal v Celovcu spravili s sveta, če bodo hitro napadli »Kärntner Tagblatt«. Ta pa jim odgovarja na njihov napad takole: »Živimo v Avstriji, — »Freie Stimmen« so pa pisale k stoletnim slavnostim članke, kakor da bi zagledali luč sveta na Pruskem. Avstrijo so le »t a k o m i m o g r e d e« »t u d i« omenile. Da se je na slavnostni večer v Musiksale tudi Avstrijo omenjalo, kakor za-

gotavljajo »Freie Stimmen«, je pač vsekako dokaz, da avstrijskega mišljenja niso mogli popolnoma spraviti s tega sveta. Vprašamo pa: Zakaj so to storili med štirimi stenami, zakaj tega niso storili tudi v svobodnemiselnem časopisju in pri javnih slavnostih, torej tam, kjer pridejo v poštev ljudske množice? Zakaj se je patriotizem liberalcev skrival v slavnostno dvorano, zakaj se ni pokazal v javnosti? Zakaj ni govornik na Novem trgu opisal pomena slavnosti za nas Avstrijce pred številno množico? Delež Prusije bi bili lahko slavili v Musiksale — dovolj časa bi bilo za to —, Avstrija pa spada na prvo mesto, ne na zadnje. Zakaj so napravili narobe? Saj vendar živimo v Avstriji. In pri taki stoletni slavnosti bi naj vendar spomin na vodilno vlogo Avstrije v tistih bojih in zmagah stal v ospredju!

In ali ni bila to tem večja dolžnost, ker so žal tam v Nemčiji avstrijski delež zamolčali ali vsaj tako postrani obravnavali? Da, ali še živimo v Avstriji? tako se je moral vprašati vsak misleči opazovalec celovških lipskih liberalnih slavnosti. Ali gospodje pri »Freie Stimmen« že tako prusko mislijo, da že nimajo več prav nobenega zmisla za avstrijsko mišljenje?

Posebno nervozne je naredilo »Freie Stimmen«, ker smo pribili, da so se pri slavnostih godile reči, ki pač spadajo v zakotne pivnice, nikdar in nikakor k slavnostim tako važnega in resnega pomena. Ker bi »Freie Stimmen« rade zvedele za posameznosti, jim hočemo nekatere reči povedati. Ali je spadalo k slavnosti divje Heil-kričanje pobov in fantkov, ki so kot »zadnja rezerva« nosili baklje? To niso bili heil-klici slavnostnega navdušenja, to je bilo brezmiselno indijansko tuljenje. Kdor je sam videl in slišal, ta ve, kakšna surovost je bila v tem. Videlo se je, da se je tem mladepičem šlo le za »hec«. Ali je spadalo k slavu tudi to, da so z gorečimi bakljami nadlegovali pri korakanju gledalce ob strani? Je končno spadalo to k slavnostnemu razpoloženju, da so študentje, ko so odložili baklje, hodili po ulicah, pevačič divje piske pesmi? Da je en oddelek v Kolodvorski ulici in v Burggasse tulil protipatriotično »Wacht am Rhein«? Ali prireditelji niso mogli prej teh fantkov nekoliko poučiti o značaju te slavnosti? Zakaj so sploh vabili šolarje 3. in 4. razreda, da so nosili baklje, zakaj niso v šolah priredili dostojnih slavnosti?« Dober poper, ker je bil stolčen vsaj enkrat tudi od nemške strani!

### Politične vesti.

#### Državni zbor.

Državni zbor je slika neurejenih razmer v Avstriji. Razne narodnosti iščejo pravice v parlamentu, ker vedo, da jih doma v deželi ne dobijo, če so v manjšini. Tako se že dalje časa trudijo Rusini za pravično volilno reformo na Poljskem. Ker je ne dobijo, so za-

čeli v parlamentu obstruirati. Na ta način hočejo vlado prisiliti, da se zavzame pri Poljaki za pravičen volilni red za Galicijo. Parlament vsled tega ne dela. Žalostno je to; pa kdo je tega kriv? Rusini ne! Tudi Slovinci nismo krivi, če bo enkrat naša delegacija prisiljena, prijeti v državnem zboru za najostrejšo orožje, za obstrukcijo. Če vlada trpi razne škandale in je gluha za vse pritožbe, so poslanci, ki zastopajo tlačene narode, opravičeni, da narod branijo z najostrejšimi sredstvi, ker pri nas v Avstriji vse drugo, kakor uči izkušnja, nič ne pomaga. Tako je vlada bila prisiljena, da je poklicala na Dunaj cesarskega namestnika Poljaka Koritowskega, da se pogaja z Rusini.

#### Avtomobilni davek.

Dejstvo je, da težki avtomobilji močno izrabljajo ceste, povzročajo prah, tako oškodujejo kulture ob cestah. Vsled tega se morajo ceste večkrat posipati in vzdrževati v boljšem stanju. Vse to povzroča občinam, deželam in državi večje stroške, ki torej opravičujejo davek od avtomobilov. Tak davek ima že Anglija, Francija, Italija, Nizozemska, Španija, Rusija, Nemčija in dr. Davek je odmerjen po številu konjskih sil.

Tudi avstrijska vlada je že leta 1907. predložila zbornici načrt avtomobilskega zakona, ki pa je obležal pod klopjo. Leta 1911. je bil načrt odkazan davčnemu odseku, ki ga je znatno izpremenil. Po vladnem načrtu bi dežele dobivale polovico dohodkov od tuzemskih avtomobilov, od inostranskih pa je hotela vlada imeti vse dohodke. Odsek pa je sklenil, da si dežele in država razdele dohodke od domačih in tujih avtomobilov. Zakon stopi v veljavo že z novim letom, ako ga v pravem času reši še gosposka zbornica.

#### Davek od konjskih dirk.

Druga točka finančnega načrta je davek od stav pri konjskih dirkah. Proti temu davku ugovarjajo oni krogi, ki imajo svojo zabavo in mnogi tudi lepe dohodke pri raznih konjskih dirkah. Ako preté da prenehajo konjske dirke, širša javnost ne bo pretakala solz za njimi.

#### Delegacije.

Cesar je sklical delegacije za 18. november na Dunaj.

#### Poslanec Grafenauer

in tovariši so vložili nujni predlog za podporo po toči oškodovanim kmetom v velikovškem okraju.

#### Bolj ga dregaš, bolj . . .

Poslanec Dobernig je vložil v državnem zboru interpelacijo, zakaj celovška nacionalna društva za svojo lipsko slavnost niso dobila vojaške godbe. (Vojaška oblast lahko na Dunaj pošlje tozadevno številko »Mira« in »Kärntner Tagblatt«, in bo vsaka beseda o tej zadevi odveč.)

### III.

Ko se je Mihal dober mesec kasneje vrnil v domačo vas, je ležal v njegovih potezah trd, zloben izraz.

Kaj se je zmenil za govorice, da ni nobenega rešil, nobenemu pomagal iz smrti. Bila sta ustreljena na begu: umrla sta kot prava Čerkesa. Tako je moralo biti. In nihče naj se ne drzne. Sedaj ima mir. Sedaj je brez skrbi za svojo ženo Adamaj.

Serjev je mrtev, takisto tudi Nojaved Nikolaj. Oba, ki sta se potezala za hetmanovo hči, Adamajo Soltičevo. Oba, ki sta ji bila od mladih nog ljuba, in oba, ki so se udeležili skupno tatvine konj.

Že takrat so govorili, zakaj je ostal brez kazni; imenovali so ga lisjaka Mihala. Ker vedeli so dobro, da je Mihal vse povzročil, da je imel od glavno besedo pri ropu.

O, Mihal je bil še modrejši, nego so mislili. Ko bi bili vedeli, da jih je on izdal, samo da ga niso kaznovali.

Ni se bal kazni, ni bil nikdar strahopetec. A moral je odstraniti ta dva, ki sta poželjivo zrla na njegovo mlado ženo in ki ju je tudi ona rada videla, ta dva je moral odstraniti.

Kako je bil vesel, ko so ju odgnali v Sibirijo. Res so bili v vasi jezni nad batjuško, ker je tako strogo kaznoval, čeprav je nekaj kozakov izgubilo življenje; a Mihal je bil vesel, da sta bila odstranjena.

Mihal je veselja žvižgal in priganjal konje, ker hotel je doseči domačo vas v noči.

Čudili se bodo, da se je tako naglo vrnil, a ti pasji sinovi so mu bili vedno za petami. Posebno stari Ivan. A Mihal, lisjak Čerkes se vendar ne pusti ujeti od nekaj kozakov.

Adamaj bo vesela, sam bo srečen, imel bo mir pred vsemi sovražniki. Kako je hrepenel po Adamaj, po njenih sladkih besedah.

Počasi se je temnilo, zvezde so se užigale na nebu, mesec je prisvetil izza ostrih vrhov Kavkaza.

Izdajalec si, mu je prvokrat šinilo v glavo; mraz ga je pretresel in stisnil je pas in pognal konje v dir.

Ni bil izdajalec, ni prelomil besede; čuval je svojo čast in jo branil. Zakaj sta vendar zalezovala njegovo ženo? Zakaj sta šla ž njim po konje? Zakaj sta se pustila prijati? Zakaj sta mu zaupala?

In ti si vendar izdajica, so škripala koleza po pesku.

In ko ni mogel Andrejev, kateri je ušel iz Mirkuča, pomagati tovarišem, tedaj se je podal Mihal na pot; pomagal je obema.

Obema, sebi in ženi. Ni bil izdajica. Pomenil se je bil z ujetnikoma, pritrdila sta načrtu. Pomagal je njima, svobodna sta bila . . .

Surovo se je zakrohotal Mihal.

Vas je snivala globoko spanje, ko je zapeljal Mihal po mehkem pesku. Na vzpetini stoji kočja in v njej njegova žena, Adamaj. Gnala ga je vroča želja, poželenje, da jo preseneči.

Iz njene kočje je padel žarek luči. Torej je še čula. Kaj počne?

Naenkrat je obstal utrip srca v novem strahu.

Oprezno se je splazil bližje in previdno pogledal v kočjo. Adamaj je ravno nalila vode v kotel, na njegovem ležišču je ležal Antonič.

Divji Čerkes, lisjak Mihal, je potegnil revolver izza pasu.

Opotekel se je k vozu. Nič več se ni čutil dovolj močnega za maščevanje; revolver je obdržal v roki. Zapeljal je voz prav pred hišo. Nič nista čula v noči, samo pes na vasi se je oglašil.

Vrgel je pogled na svojo kočjo, torej je bilo vse zaman. Vlegel se je na voz in z odločno roko pritisknil revolver na čelo.

Drugo jutro se je raznesla vest o čudnem povratku Čerkesa Mihala.

In vsi so ugibali, da se je ustrelil, ker ni mogel rešiti svojih tovarišev.

Samo Adamaj in Antonič sta zardela, če sta se videla, in dolgo časa se nista upala pogledati si v oči.

### Obisk nemškega cesarja.

Nemški cesar je obiskal najprej v Kopništu prestolonaslednika, s katerim je šel na lov na fazane, potem se je podal na cesarski Dunaj, kjer ga je naš presvetli vladar prav pristržno sprejel. Nemški cesar Viljem je čutil potrebo, da na Dunaju nekoliko popravi, kar so v balkanski krizi proti Avstriji zagrešili njegovi diplomati. Dunajčani so Viljema burno pozdravljali.

# Danes zdrav — jutri mrtev!



bi se lahko opravičeno trdilo z ozirom na štoto sredstev, ki se danes v časopisih naznanjajo, da jutri zopet s pozorišča izginejo.

### Tu ne pomaža nobena reklama

ko sredstvo samo ne izpolni, kar naznani obljublja. Nasprotno pa opozarjamo tukaj kratko, ponižno in brez vsake reklame na dve sredstvi, ki sta se že od preteklega stoletja sem kot popolnoma neznesljivi izkazali, in sicer: 1. Izborni Fellerjev zeliščni fluid z znamko „Elzafluid“, ki — kakor smo se sami pr. pričali — odpravi bolečine ter ozdravi, osveži in okrepi mišice in kite, vpliva oživljaljoče in poveča odpornost ter prepreči mnogo revmatičnih in lahkih boleznih, ki jih povzročajo prepih ali prehlajenje. 12 malih ali 6 dvojnih ali 2 specialni steklenici franco 5 kron. 2. Vam hočemo povedati, da rabi tisočero ljudi proti pomankanju teka, gorečici (Sodbrennen), težji v želodcu, nagonu k bljuvanju, slabostim, kolcanju, napevanju in proti vsakemu motenju prebave s posebnim uspehom Fellerjeve odvajalne rabarbarakroglice z zn. „Elza-kroglice“, 6 skatlice 4 krono franco. In vedno zopet čujemo reči:

### Ni ga nad dobroto

obeh Fellerjevih preparatov z znamkama „Elzafluid“ in „Elza-kroglice“, ali paži naj se pred posnemanji in naroči naj se ju pristno s tem, da se natančno naslovi na:

E. V. FELLER, Iekarnar v Stubici, Elza-trg 67 (Hrvaško).

### Dnevne novice in dopisi.

Prečitajte vsi natančno današnji številki »Mira« priloženi »Narodno - obrambni Vestnik«! Danes ima »Mir« zanimivo prilogo: »Narodno - obrambni Vestnik«, iz katerega lahko spoznate obširno delovanje »Slovenske Straže«. Kaj je »Slov. Straža«? Njen namen je, paziti, da se meje naše domovine ne krčijo. Zato je naša dolžnost, da jo vsi podpiramo, kajti če bi se tujcem posrečilo na Koroškem in na Štajerskem pomenčiti slovenske vasi, tedaj bi kmalu tujčeva pohlepnost jela grabiti tudi po slovenski zemlji v sredini naše domovine. Namen »Slovenske Straže« je visoko dvigniti slovensko zavest, domovinsko ljubezen in versko in narodno izobrazbo, da s tem orožjem odbija naskoke tujcev na našo lepo domovino. Vsak v enem letu lahko prihrani eno krono ali vsaj 50 vinarjev, da da ta denar za namen »Slovenske Straže«, te naše vse-slovenske družbe, ki naj v skupnem delu spoji vse poštene Slovence. Preberite vsa poročila v »Narodno-obravnem Vestniku« in pomenite se v vsaki vasi med seboj, kako bi tudi vi vsi pomagali »Slovenski Straži« do večjega napredka v korist slovenske domovine. Če daste naročnino za knjige Družbe sv. Mohorja, takrat lahko izročite g. župniku tudi članarino za »Slovensko Stražo«, pri veselih in žalostnih dogodkih naj se kdo vzdigne in naj nabere nekaj za »Slovensko Stražo«, naše Marijine družbe, vsa naša društva naj vse leto vsaj en dan prispevke nabirajo za »Slovensko Stražo«, naša gospodarska društva in naša županstva naj določijo redne letne prispevke »Slov. Straži«! Nemci imajo »Südmarko« in »Šulferajn« ki nabirata velikanske vsote, da bi Slovane potujčila, mi pa priskočimo vsi na pomoč »Slovenski Straži«, da združeni ž njo odbijemo vse naše sovražnike. Še enkrat prosimo: **Prečitajte natančno vse sestavke v »Narodno - obravnem Vestniku«! Koroški Slovenci! Posebno za Vas dela »Slovenska Straža«. Zato vsi koroški Slovenci pristopite k »Slovenski Straži«. V vsakem večjem kraju bodi podružnica »Slovenske Straže«.**

Na Einspielerjevi slavnosti v Celovcu dne 16. novembra bosta govorila g. dr. Med-

ved iz Maribora, eden izmed najbolj slovenskih slovenskih govornikov, in g. Grafenauer. Za sodelovanje vabimo tudi slovenska pevsko društva, ki pa so naprošena, da nastopijo predvsem s koroškimi narodnimi pesmimi.

**Umrl** je, v petek, dne 24. oktobra, v sanatoriju »Marija pomagaj« v Celovcu žrelski župan Janez Oremus v starosti 57 let. Operiran je bil na slepiču. Podvrgel se je prepozno operaciji. Truplo so prepeljali v Žrelc, kjer so je pokopali v nedeljo popoldne. Rajni je bil vedno nasprotnik katoliško-narodnih Slovencev. V sanatoriju je bil previden. N. p. v m.!

**Vojaške novice.** Na dvorišču takoimenovane »Waisenhauskasarne« v Celovcu se 1. novembra vrši ob 9. uri slovesna prisega. Pod poveljništvom gospoda podpolkovnika 17. polka Ivana Neubacherja prikorakajo enoletni prostovoljci 17. pešpolka in domobranskega polka št. 4, rekruti »Janezi«, rekruti huzarskega polka št. 6, lovskega bataljona št. 19, domačega pešpolka št. 7 in topničarskega polka št. 9, častna straža 17. pešpolka z zastavo in ovenčanim topom ter vojaška godba. Sveto mašo bo bral veleč. g. vojaški kurat monsignor Rafko Kozák. Vojaki bodo zapriseženi v slovenskem, nemškem, hrvaškem, ogrskem in laškem jeziku. K sklepu bodo vojaki defilirali pred brigadirjem, gospodom generalmajorjem Viktorjem Njegovanom. Po sv. maši bo gospod vojaški kurat imel na vojake nagovor v vseh imenovanih jezikih. — Glavni raport za častnike in vojaške uradnike v rezervi domobrance bo 4. novembra ob 9. uri dopoldne. Za kadete in aspirante v rezervi bo 6. novembra. Glavni raport za častnike in vojaške uradnike v armadi bo 4. novembra ob 9. uri dopoldne v vojaškem kasinu, za kadete in aspirante pa 6. novembra.

**Radeckijev veteran.** V Kadelju pri Glaneku še živi Radeckijev veteran, posestnik Gustav Kleš, rojen leta 1832. v Vovbrah pri Velikovcu. Mož je še čvrst. Služil je kot četovodja osem let pri domačem polku št. 7 in se je udeležil leta 1859. bitk pri Magenti in Solferinu.

**Koroško za »Slovensko Stražo«:** Mohorjani v Ukvah po č. g. Jožefu Kukačku, župniku, 4 K 50 vin.; Mohorjani v Kostanjah po župnem uradu 4 K; Mohorjani v Grebinjskem Kloštru po župnem uradu 2 K; Mohorjani v Apačah po č. g. Antonu Essenku, župnem upravitelju, 4 K; Mohorjani št. Vid v Kazazah po župnem uradu 10 K 36 vin.; Mohorjani v Borljah po č. g. Martinu Krejci, župniku, 3 K; Mohorjani v Vovbrah pri Velikovcu po kn. šk. župnem uradu 8 K; Mohorjani v Sv. Štefanu pri Velikovcu po kn. šk. župnem uradu 5 K.

**Strašna nesreča vsled poizkušenege samoumora.** V novi Wolschnerjevi hiši v Kolodvorski ulici je v kratkem času zaznamovati dve nezgodi. Najprej se je zastrupil s plinom inženir Domaingo. V ponedeljek dne 27. oktobra ponoči se je zgodila enaka nezgoda. V četrtem nadstropju v omenjeni hiši stanuje hišnica Alojzija Widerschwinger. Proti poldevetim je prišel domov, ko je šla Widerschwinger z otrokoma že k počitku, njen nečak Gustav Skribot, ki je imel postelj v kuhinji. Njegova teta je spala v sosednji sobi. Skribot je vrata v sobo zaklenil in prepilil v kuhinji plinovo cev. Hotel se je s plinom zastrupiti. Po enajstih je slišala žena nečaka v kuhinji stokati. Ko je hotela v kuhinjo, je zapazila, da so vrata zaklenjena. Skozi okno je začela klicati na pomoč, ker je že tudi v njeno sobo prodrli plinov smrad. Na njeno klicanje je prišel mestni zdravnik dr. Scheun, ki stanuje v isti hiši, za njim pa služkinja Pavla Delian in učenec obrtne šole Ernst Stöckl. Zdravnik je stopil v kuhinjo in ubil okno, da bi dobil v sobo zraka. V tistem hipu plin s strašnim pokom eksplodira. Zdravnik si je ožgal roke in osmodil lase. Zunaj stoječa služkinja in učenec sta bila pa v plamenu. Pogasili so sicer ogenj na njiju, zadobila sta pa hude opekline, zlasti deklica. Dečka je varoval nekoliko havelok. Zdravnik je imel toliko samozavesti, da se je takoj vlegel na tla in se obvaroval hujše nezgode. Razpok je bil tako močan, da je v četrtem nadstropju vrglo z zida okno ob stopnicah. Samomorilca so prepeljali v bolnišnico. Njemu se ni zgodilo nič hudega. Sumijo, da je z vžgalico vžgal plin Skribot sam, ko je vstopil dr. Scheun. Dr. Scheun je obvezal oba ranjenca,

ki so ju prepeljali v deželno bolnišnico, oziroma v bolnišnico sester elizabetink, njega samega pa je obvezal neki lekarnar. Skribot je dober kegljavec, a v ponedeljek je imel pri kegljanju smolo. Izposodil si je večjo vsoto denarja, ki jo je pa v neki gostilni na Velikovski cesti zakegljal. V neki drugi gostilni se je baje potem izrazil, da se bo usmrtil. To je mladina, da se Bog usmili. Več ali manj sad naših »frtschrittlich«-razmer.

**Nesreča na Vrtači.** V nedeljo dne 26. oktobra sta hotela gospoda Rudolf Widauf, uradnik pri deželni zavarovalnici, in bančni uradnik Hubert Jaric, sin celovškega trgovca Jarica, napraviti turo na Vrtačo in sicer sta hotela preplezati nevarno severno steno. Jaric ni bil prav razpoložen in se mu ni ljubilo v raztrgane stene Vrtače. Pustil je tovarišu samega in mu razložil to in ono o tej turi. Widauf je bil baje dober turist in z vsem potrebnim za turo opremljen. Ker pa se do ponedeljka opoldne ni vrnil, je Jaric slutil nesrečo in povzročil vse potrebno za rešilno ekspedicijo. Že v ponedeljek na večer je odšla iz Borovelj ekspedicija štirih hribolazcev in dveh orožnikov. Tudi gospod polkovnik pl. Eckhardt 4. domobranskega polka v Celovcu je dovolil vojaško rešilno ekspedicijo, obstoječo iz dveh častnikov in več mož, ki so odšli v sredo preko Borovelj. G. Hubert Jaric se je podal v ponedeljek zvečer v spremstvu več gospodov na Vrtačo preko Bistrice. V noči od 28. na 29. je našel Jaric v družbi s trgovskim uslužbencem Ferchom ponesrečenega tovariša na sipi pod Vrtačo mrtvega, vsega razbitega. Sodijo, da ga je zadel kak kamen ali pa se mu je odtrgal kamen pod nogami in je tako padel kakih 300 metrov globoko. Jaric je ponesrečenega tovariša prej baje svaril, pa se je isti baje odrezal, da je izboren telovadec in hribolazec ter se mu vsled tega ničesar ni treba bati. Mrliča so prepeljali v mrtvašnico v Bistrici v Rožu, odkoder so ga prepeljali v Celovec. Widauf je bil star 32 let.

**Sveta vojska.** Kakšne brezalkoholne pijače se dandanes že dobijo? Gotovo povsod se dobi voda, skoraj povsod mleko, sladko in kislo, nadalje kava, kakao in raznovrstni čaji, limonada, različni soki kakor malinov, jabolčni, hrušov in breskvini sok, jabolčni biser, nektar, limeta, razne kisle vode, poka-lice, in tudi že brezalkoholno pivo in zlasti brezalkoholno vino. Želeti bi bilo, da se naše gostilne s takimi pijačami zlasti za abstinentne preskrbijo, kar jih gotovo ne bo stalo več truda kakor ga imajo za nabavo alkoholnih pijač.

**»Heil Alldeutschland!«** so kričali v nedeljo, dne 19. oktobra, nekje v bližini Sv. Ožbaltu v Dravski Dolini nemški turnerji iz Maribora, Marenberga in Prevalj, kakor poroča mariborska »Straža«. Imeli so tam neke vaje, katere so zaključili s »Heil Alldeutschland«-klici. Težnja po »Alldeutschland« je protidinastična, ker je njen ideal Hohenzollern, in tudi protiaavstrijska, saj ne vsebuje nič drugega kot željo: proč od Avstrije! In vendar! Nobena oblast se ne zgane, ki bi posegla tu vmes. Nemci smejo prosto kričati: Heil Kaiser Wilhelm, heil Alldeutschland; njim se ne zgodi nič, oni ostanejo še nadalje najpatentiranejši patriotje s pravico, da denuncirajo nas Slovane.

**Samomor v Beljaku.** V ponedeljek dne 27. oktobra so našli ob Dravi moža, ki je hudo krvavel iz rane na levi rami. Ranjenca so spoznali za 29 let starega žagarja Martina Wedama, rojenega v št. Jurju pri Celovcu. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je ob enajstih ponoči vsled prevelike izgube krvi umrl. Prerezal si je sam žilo, ker se je hotel zavoljo slabih domačih razmer usmrtiti.

**Po tiralicu** zasledujejo zavoljo vloma zidarja Ivana Angelića, slikarskega pomočnika Milana Cappelarija zaradi zločina hude telesne poškodbe, zidarja Franca Kudra zavoljo javnega nasilstva, rudarja Petra Schinna zavoljo tatvine in Janeza Schwegla zavoljo goljufije.

**Zvit slepar.** V beljaško kolodvorsko restavracijo je nekaj dni zahajal trgovski potnik Franc Ullmann, ki je vsakokrat tudi vse točno plačal. Zato si je pri hotelirju znal pridobiti zaupanje, da mu je posodil 50 K. Ullmann je napovedal tvrdko, katero zastopa, in se je zavezal, da povrne vsoto v dveh dneh. Ker hotelir po dveh dneh ni dobil vrnjenega denarja, se je obrnil na označeno tvrdko, ki pa je odgovorila, da Ull-

mann nikdar ni bil pri njej v službi. Sleparka iščejo.

**Na Kranjskem — na Koroškem.** Preteklo poletje me je zanesla pešpot po Kranjskem. Marsikaj se mi je zdelo tam v primeri s Koroško — naravnost rajsko. Med obširnim lepo obdelanim poljem dolge prikupljive čedne vase; ponajveč lepo, če tudi preprosto barvane hiše, okoli katerih je bilo vse v najlepšem redu. Ni se pretakala, kakor na Koroškem običajno, sicer za kmetijstvo dragocena gnojnica po cestah in potih, kamor pač ne sodi. Pročelja hiš in zlasti okna so ozaljšana z ljubkim zelenjem, cvetočim v bujnoraznih prijetnih barvah. Ponočno sem gledal v glavnih vseh lastne društvene domove, prostorne in opremljene pač po okoliščinah in potrebah dotičnega kraja. V vsaki vasi pa stoji kaka cerkev, in čeravno podružnica, se kar prav nič ne razlikuje od koroških priznanih lepših ali boljših župnijskih cerkev. Pravi užitek je pa ogledati res bogato notranjščino večjih cerkv v okolici Kranja in Kamnika. Najlepši so se mi pa zdeli ob razpotjih zidani križi, tam manjši »znamenje«, večji »kapela« imenovani. Ponajveč obstoje iz zidane zadnje in za polovico nižjih dveh stranskih sten, kateri se na sprednjih dveh vogalih vzdigavata v dveh stebrih, na katera se naslanja streha. To tvori dvoje stranskih oken; sprednja stran pa je sploh nezazidana ter ali z železnimi ali steklenimi vratmi zaprta. Lepo poslikana notranjščina sprejema povečini v človeški ali tudi nadčloveški velikosti in lepo izdelane sohe; videl sem največ presvetih src Jezusovih in lursko Devico. Izpeljava je bila povsod zelo okusna in — sramoval sem se ob tej vsestranski naprednosti naše koroške malomarnosti v tem oziru, kakor v mnogih drugih naštetih. Nemčursko liberalni, pankrsko frajzinski duh je znak Koroške, in ta je že tako okužil in zastrupil višje hrepenečega duha ljudstva na Koroškem, dane vidi svojega tozadevnega uboštva. Ne velja to le na splošno za slovenski del dežele, v še večji meri delijo to »koroško usodo« naši nemški sodeželani, ki se pustijo voditi le po vsenemških procdrimovskih voditeljih. Torej ni čuda, da na Koroškem kljub najvišjim deželnim dokladam v državi (90 odstotkov!) še stojimo zlasti v gospodarskem oziru daleč, daleč za ††† Kranjci. Taki so sadovi hvalisane nemškonacionalne politike in komande v res »tužni« Koroški, ki hrustajo vsako najmanjšo željo Slovencev. Kdor že vendar sprevidi, naj ob dani priliki z glasovnico v roki primerno odgovori! . . . — **Koroški fant.**

**»Lovčev strah« v šent Rupertu.** Ponoči proti enajstim od 20. na 21. oktobra so raztrgali psi krotko srno tovarnarja in žagarja Friderika Brodnika v št. Rupertu pri Celovcu. Čeravno so na glasno meketanje napadene srne takoj prihiteli ljudje, o psih ni bilo več ne duha ne sluha. Srna je imela pregriznjen vrat in odprta prsa in je bila že mrtva. Ponoči od 24. na 25. oktobra so najbrž isti psi raztrgali Danijelu Konfoju osem zajcev in jih deloma požrli.

**Učitelj — urednik šnopsarskega glasila — »štajerca«.** Iz Ptuja: Urednik »štajerca« Linhart je torej poslan na dopust, s katerega se ne vrne več. Urednik listu bo odslej nemški učitelj v Ptuju Kramberger. Dosedaj še so nemškutarji najemali za urednike osebe, ki so bile vsaj slovenskega rodu, odslej bodo uredniki pristni Nemci. Nemškutarjem želimo dober tek za hrano, ki jim jo bo kuhal nemški učitelj. — Naknadno izvem, da je Linhart letos zadnji gost v Rogoških toplicah. Tam si pere svojo šnopsarsko dušo.

**Ruski vohun Kopkev obsojen na smrt.** Pred zagrebškim garnizijskim sodiščem se je pričela dne 23. oktobra razprava proti ruskemu vohunu Kopkevu, ki je obtožen, da je špioniral organizacijo in napravo 13. armadnega zbora in izdajal tajnosti ruskemu generalnemu štabu. Kopkev je bil tudi v zvezi z ruskim vohunom Braburo, ki je bil aretiran pred par meseci v Budimpešti. Zagrebško garnizijsko sodišče je obsodilo Kopkeva dne 27. oktobra v smrt na vešala. Obsojenec je prošil za pomiloščenje. Če ne bo pomiloščen, ga obesijo dne 2. novembra na dvorišču zagrebškega kazenskega sodišča.

**»Sveta Johanca«.** V Vodichah na Gorenjskem je »potila« kri neka ženska, po imenu »sveta Johanca«. Sleparki je pa prišel na

sled salezijanski duhovnik dr. Valjavec. Pod vzglavjem je imela žogo, napolnjeno s krvjo, ki jo je po tankih gumijevih ceveh pod lasmi kapala na čelo. Ljudje so žal v takih abotnih rečeh silno lahkoverni in take reči raje verjamejo, kakor resnice sv. Cerkev, ki bi jih morali verovati. »Slovenec« poroča, da so se za »sveto Johanco« zanimali tudi ljubljanske liberalne dame. Orožniki so Johanco aretirali.

**Zveri na Koralpe — psi.** Iz poročil, ki se vjemajo, je povzeti, da se sumnja vedno bolj utrjuje, da so divje zveri na Koralpe podivjani psi. To mnenje potrjujejo tudi sledeča poročila: Dne 8. septembra t. l. je bilo iz ovčjega hleva Valentina Traussiga v Kampu na Koroškem izgnanih 18 ovac, od katerih je bilo 12 raztrganih in 6 razkropljenih. Na hlevskih vratih, ki so bile zaprte z lesenim zapahom, so se natanko poznali odtiski od kraspanja, kar kaže na to, da je zapah pomaknil nazaj kak pes, česar bi kaka zver gotovo ne bila storila, ker je prenočevala razna pašna živina na prostem. Večkrat se zgodi, da psi trgajo ovce, kar se je že prejšnja leta opazalo. Mnenje, da delajo na Koralpe škodo podivjani psi, potrjuje tudi to, da v tem okraju nobeden ni videl kake zverine in da so bile napadene živali večkrat ugriznjene, oziroma trgane in le deloma načete; vrh tega so jih našli ponavadi še žive, kar kaže na kakega psa in ne na kako zver. Nadalje potrjuje mnenje, da gre za pse, dejstvo, da od tistega časa, odkar morajo biti vsi psi priklenjeni, to je od 21. septembra t. l., nobena žival ni bila več raztrgana.

**Bogdanovičevo truplo** je našla v Gaštajnu ob reki Aache v kotu med dvema stenama neka orožniška patrolja. Po plombiranem zobu in po čevljih so spoznali truplo pravoslavne patriarha Bogdanoviča. Prepeljejo ga v Karlovec. Iz položaja, v katerem ga je komisija našla, se sklepa, da ne gre za kako hudodelstvo ali samomor, ampak zgolj za nesrečo.

**Drobne vesti.** Cesar je pomilostil na smrt obsojenega Pavla Kunschaka, morilca socialnodemokratskega poslanca Schummeierja. Najvišje sodišče je nato prisodilo Kunschaku 20 letno ječo. — Francoski letalec Pegoud je napravil v Berlinu krasne uspele letalne poizkuse z letalom. Radovednega občinstva je bilo toliko, da je nastala nevarna gnječa. Dva avtomobila sta bila popolnoma zdrobljena, potniki pa nevarno ranjeni. Razbitih je bilo tudi 11 vozov. — Bosenski nadškof dr. Stadler je bil od cesarja sprejet v avdijenci. Sedaj odpotuje v Rim, da papežu predloži obširno poročilo o razmerah v sarajevski nadškofiji. — Na Hrvaškem in v Slavoniji je dozdej na kolero obolelo 510 oseb, med njimi jih je 209 umrlo. Na Ogrskem je za kolero zopet 6 oseb obolelo. — Morilec Födriansperg je v dosmrtni ječi v Kopru umrl za jetiko. — Bivši nadporočnik 70. pešpolka, Ghilardi, je bil v nekem boju s Srbi v Albaniji ustreljen. Ghilardi je pred dvema mesecema izstopil iz avstrijske vojske ter odšel v Albanijo, organizirat žandarmerijo. — V Ljubljani je bil aretiran izseljevalni agent Vrabc, ko je ravno hotel spraviti v Ameriko nekaj fantov, ki še niso vojaščine prosti. — Ruski tovarnar Malčev v Peterburgu je umrl in zapustil svojim delavcem in uradnikom milijon rubljev. — Hrabri branitelj Odrina, Šukri paša je postal 24. oktobra prost. Bolgarskemu carju Ferdinandu se je zahvalil za ljudomilo ravnanje s turškimi ujetniki v Bolgariji. S svojim štabom se je odpeljal v Carigrad, kjer so mu priredili slovesen sprejem.

**Tožba v zadevi lova levov v Lipskem.** Zoper posestnika cirkusa Barnuma bodo menda vložili tožbo zavoljo malomarnosti. Posestnik baje za prevoz zverin ni rabil voznikov po poklicu. Namesto da bi bili ostali pri vozovih, so šli v neko gostilno in se niso nadalje brigali za voz, v katerem so bili levi. Le vsled te malomarnosti je trčila električna železnica ob voz z levi.

**Eksplozija v ameriškem rudniku.** V severnoameriškem rudniku v Dawson je bilo vsled eksplozije (razpoka) dne 25. oktobra podsutih 322 rudarjev, 23 so jih rešili, 38 so jih izkopal mrtvih. V ozadju vhoda v jamo je bila večina rudarjev. Dvomijo, da bi bil kateri ostal živ, ampak so se najbrž vsled strupenih plinov vsi zadušili.

**Novo strašno orožje.** V angleškem vojnem pristanišču Portsmouth so dne 27. oktobra preizkusili novo, strašno orožje s S-žarki, s katerimi je mogoče, da se povzroč skozi zrak na daljavo eksplozije na telesih, ki se premikajo. Angleška mornariška uprava je žrtvovala staro vojno ladjo, na katero so iz daljave 12.000 metrov namerili S-žarke. Na ladji so S-žarki povzročili eksplozijo, ki je ladjo v eni minuti v razvalino izpremenila.

**Kazaze.** (Poprava cerkvene ure.) Imeli smo cerkveno uro, ki smo jo dobili pred kakimi 40 leti od proštije cerkve v Dobrlivasi in ki je potem do leta 1906 pri nas vsem v zadovoljnost opravljala svojo službo, dokler v tem letu ni odpovedala in nehala meriti časa. Odpovedala pa je vsled starosti. Narejena je bila že leta 1659., šteje torej zdaj že 254 let. Uprav očkova starost! Kje je že njen izdelovatelj, kje orodje, s katerim, in ognjišče, kjer jo je koval? Sedem let je počivala, a zdaj je spet mladeniško čila. Gg. Florijan Ortner, urar v Železni Kapli, in Leopold Hašnik, mehanik istotam, sta ji udihnila novo življenje. Mnogo starih, izgledanih reber je bilo treba nadomestiti z novimi, kolesje je bilo treba izravnati in na novo izpiliti, ogrodje se je moralo preroditi v ognju, bilo je potrebno ji dati novo srce (utežje) in ji določiti višji prostor in drugo zvezo s kazalcem in z bijali, in zdaj — spet noč in dan poje svojo staro pesem, svoj tik-tak in ob urah in njih četrtih delih izvablja mile glasove zvonovoma. Bila je leta 1683. usodno uro Turkom, oblegajočim Dunaj, milo se jokala, ko so skozi Podjuno Turki peljali v sužnost Miklovo Zalo, videla je čase Napoleona, veselo pa tudi oznanjala leta 1848. našim prednamcem prostost in enakopravnost. Da bi nam bila za bodočnost le ure sreče in radosti polne.

**Žihpolje.** (»Internacionalen« trgovca.) Pri nas imamo nekega trgovca, ki se med navadnimi ljudmi šteje k mednarodnim. Ime je temu možu Ferdo Hoinig. Če pa pride ta mož med kako nemčursko družbo, tedaj pa se ne zna ravnati po svojem mednarodnem programu in iz njegovih ust letijo ob taki priliki grde psovke na zavedne Slovence, kakor »Srbi«, »črnuhlni« itd. Takih psovka pa smo Slovenci že do grla siti. Hoinig je tudi član nemškega »Schulvereina« in našega »fajerbera«, kateri je, kakor je znano, tudi precej nacionalen. Ko pa pridemo Slovenci v njegovo trgovino, je ta mož proti nam še precej prijazen in ima v svoji zalogi blago, ki se prodaja v prid našim družbam in organizacijam. Toda to nas Slovencev ne bo dolgo varalo, če bomo videli, kako slabo se drži Hoinig »internationalnega« programa in kako izliva v gotovih krogih svoj žolč na zavedne Slovence. In če se, g. Hoinig, v prihodnosti ne poboljšate, potem bo vedel »Mir« o vaši mednarodnosti še marsikaj povedati. — Nekdo iz okolice.

**Iz Podravelj.** »Gugi« v Podravljah bi rad zvedel, kdo mu je odgovoril v »Miru« na njegova lažniva poročila v »Bauernzeitungu«. »Gugi« namreč vsak teden kakšne klobasarije vtikuje v ta umazani list, kateri ni v pouk kmetom, temveč le za šuntarijo slepih nemčurjev. »Gugi« je torej tudi poskrbel, da dobivajo ljudje lutrovsko »Bauernzeitungo« brezplačno v hiše. Če pa slučajno »Gugi«-ja kakšna bolha ščipne ali če se kak Slovenec glasno zasmee, potem on že načetka svoje prismodarije v lutrovski list. S tem hoče namreč »Gugi« pokazati, da je »Südmarkin« stalen agitator. To je že star pregovor, da se Lah in Nemec debejo zlažeta, če jima potiplješ na moralne živce. Zato tudi nekateri trdijo, da ste Lah; ker pa v lutrovsko »Bauernzeitungo« pišete, pa tudi Nemec. Mi pa pravimo, da ste nemško-laška mešanica, katera se je prisilila v naše kraje, da dela zgago med nami. Zdaj ga že zopet bode v oči Podraveljska posojilnica, katera po zaslugi rajnega Šerviceljna zavzema zelo častno stališče v borbi koroških Slovencev proti fanatiziranim Nemcem. Našega Franceja Jesenika Gugijeva duša tudi ne trpi, zatorej le ž njim v lutrovski list. Če se bode tako naprej lagali, vam še izprosi tisti Reichmann Franc kakšno nagrado za frakle žganja. Če ste pa častihlepen, pa poskrbi, da pride vašša oseba naslikana v pustni časopis v zabavo našemu ljudstvu. Da je vam ta hrana

v »Miru« dobro teknila, smo prepričani, in gotovo nam bode dali kmalu priložnost, vas še pocukati za vašo kosmato kožo. — Več Podravljancev.

**Pri Sv. Uršuli pri Slovenjem gradu** obhajal se je 27. oktobra t. l. za osmino njene-godu izreden romarski shod ob najlepšem in mirnem vremenu. Udeležilo se ga je lepo število vnetih častilcev sv. Uršule; med temi pet duhovnikov: štirje iz Koroške in eden iz Štajerske. Neutrudljivo in veličastno sodeloval pa je slavni pevski zbor od Sv. Urbana v Starem trgu. — Najtoplejše planinske in najprisrčnejše romarske pozdrave!

**Ukve.** (R a z n o.) Naša postaja je dobila nov, pravičen dvojezičen napis: Uggowitz-Ukve, namesto starega popačenega: »Ukove«. Vendar enkrat se je kdo našel pri c. kr. železničnem ravnateljstvu v Beljaku, ki pozna »Ukve«. — V enem mesecu se je zopet izselilo v obljubljeni deželni — Ameriko pet oseb; med njimi štirje mladi fantje in en družinski oče. Ako se ne bode kmalu ustavil ta nevarni tok za ameriškimi dolarji, bomo imeli pri nas — kar jih ne pride v vojaško suktnjo — le starčke, ženske, otroke, pohabljenec in še drugo nerabno robo. A kaj bo z našimi dekleti, ki že komaj čakajo, da bi po ceni ali celo zastonj prodale svojo zlato svobodo. — V najslabšem stanu se nahaja pri nas najodličnejša hiša — božja, ki bode kmalu že vsem rebra kazala. Prej se je s kritjem odlagalo, dokler ne bo potok uravnjan, zdaj je zopet zavlačujejo drugi mero-dajni činitelji, da bi s tem pokazali svoje prav »klerikalno mišljenje« in svojo »ljubezen« do g. župnika. Ako ne bo posebne ovire in nas ne doleti zopet kaka nesreča in šiba božja, se bo spomladi začelo s kritjem in notranjim ponovljenjem cerkve.

**Peče.** (P o r o k a.) Že dolgo niso imeli v Pečah tako lepe poroke kot 20. oktobra t. l., ko sta stopila pred oltar Micika Mikula iz ugledne Pintarjeve hiše in Šimen Grafich, krojaški moster in posestnik v Podkloštru. — Poročal je brhki par nevestin brat, gosp. Franc Mikula, provizor v Gorenčah, ki je navzočim v toplih besedah razložil globoki in resni pomen obredov pri poroki. Še na »žegen« ni bilo toliko ljudi v prijazni cerkvi sv. Ruperta v Pečah, kot pri poročni maši. Vsi vaščani brez izjeme so praznovali s Pintarjevo hišo častni dan poroke. — Naj bi ohranili vrli »Pečanarji« svojo ljubezen tudi mlademu paru, kateremu želimo veliko solnčnih dni sreče in zastopnosti! Živela!

**Podklošter.** Desetletnico pastirovanja so praznovali 23. oktobra v podklošterskem župnišču duhovniki, ki so l. 1903 zapustili celovško alma mater in bogoslovje! Izmed deseterih gospodov tovarišev jih živi še devet. Nadarjeni sobrat, Jakob Rozman, je prvi izginil iz kroga tovarišev in, kakor upamo, prejel prvi od dobrega pastirja obljubljeni »denar« za svoje marljivo delo v vinogradu Gospodovem. Od deveterih gg. tovarišev se jih je sešlo sedem, in sicer gg. župniki: Bauman Martin iz Vrat; dr. Franc Cukala iz Podkloštra; Hueter Ferdinand od Sv. Jožefa na Trati; Kogelnik Janko z Radiš; Serajnik Peter iz Št. Vida v Podjuni; Teul Anton iz Bilčovsa; Frutchnig Kilian iz Trefflinga. Zadržana sta bila Laure Franc in Henrik Hopfgartner. Po ganljivem mrtvaškem opravilu za pokojnega sobrata, katero je vodil župnik Trutchnig, je daroval župnik dr. Cukala ob asistenci zahvalno daritev kralju vekov. — Dasi je bil delavnik, se je zbralo obilno vernikov, ki so od 7. do 1/211. ure vztrajali v cerkvi. — Nato so si gg. tovariši ob živahem in prezanimivem pripovedovanju svojih doživljajev obujali stare, vesele, pa tudi resne spomine. Zadovoljni nad dobro uspehim sestankom so se gg. tovariši razšli s pozdravom: drugo leto na svidenje v Bilčovsu.

**Zilica pri Podkloštru.** (S m r t.) Jurij Pinter, znan pod imenom stari Kavkler, ki je od leta 1896. naprej opravljal službo podklošterskega grobokopa, je pretečen ponedeljek, 27. oktobra, v 92. letu svoje dobe preminul. Celo »svojemu služabniku« smrt ni prizanesla, iztrgala mu je s kruto silo iz rok lopato, s katero je zagrebel nad 200 oseb. Rad je zadrževal Kavkler, da jih bode še 100 pokopal, predno bo padel sam v jamo, katero je kopal drugim. To bi se mu tudi dobesedno zgodilo, ker je imel blagi starček vedno eno jamo v rezervi. Toda g. župan ga je rešil te v pregovoru zažugane kazni ter mu nakazal grob poleg njegove žene, ki je

umrla letošnje poletje. — Tako ni padel v jamo, katero je kopal in izkopal drugim. — Počivaj v miru, stari Kavkler! Bog, ki je poplačal grobokopu iz starega veka: starega Tobija, bo imel tudi za Tebe pripravljeno plačilo!

**Steckenpferd-**  
**Illijnomlečnato milo**

prej ko slej neutržno za racionalno oskrbo polti in lepote.  
Priznanostna pisma. Po 80 h povsod.

## Glasnik Slov. kršč. socialne zveze.

### Prireditve.

#### Velikovec.

Po častni odhodnici, katero je priredilo naše slov. kat. izobraževalno društvo »Lipa« svojemu bivšemu konzulentu č. g. J. Dobrovcu, smo se zbrali preteklo nedeljo, dne 26. oktobra k mesečnemu zborovanju, ki nam je nudilo obilo duševnega užitka in prijetnega razvedrila. Za pouk so poskrbeli gg. govorniki, od kojih je g. predsednik opozarjal na korist in potrebo gospodinjstkih šol, g. konzulent pa na blagi in vzvišeni namen našega društva, ki je tako lepo izražen v § 2. društvenih pravil. Č. g. župnik Treiber je nato v zbranih besedah pojasnil pomen letošnje stotnice zmage pri Lipskem, a ne iz strankarskega, ampak strogo zgodovinskega stališča. Vmes pa smo občudovali lepo ubrano petje mladega društvenega moškega zbora, ki je že sedaj pokazal nepričakovano dobre uspehe. Biser cele prireditve pa je bila lepa in poučna, pa tudi dokaj težavna igra »Fernando, strah Asturije«, ki je istotako izvrstno uspela. Zlasti glavne vloge so bile zelo dobro pogojene. Takih zborovanj bi si želeli še več; saj je bilo tokrat vendar tako prijetno in veselo pod senčnato »Lipo«!

#### Društvena naznanila.

**Seja Slovenske kršč. soc. zveze** za Koroško se vrši v četrtek dne 6. novembra ob 1/22. uri popoldne v hotelu Trabesinger v Celovcu. Vabljen je ožji in širši odbor.

**Občni zbor Podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju** se vrši v ponedeljek, dne 10. novembra t. l., v pisarni gosp. dvornega in sodnega odvetnika dr. St. Lapajne, I., Bräunerstraße 10, ob 6. uri zvečer z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora (tajnikovo in blagajnikovo). 2. Poročilo preglednikov. 3. Volitve. 4. Slučajnosti. — Ako zbor ne bo sklepčen ob določeni uri, se vrši uro kasneje ob vsakem številu navzočih udov (§ 22. dr. p.) — Odbor.

**Konstantinova slavnost v Črni** dne 9. listopada 1913 se vrši s sledečim sporedom: V četrtek, petek in soboto večernice s primernim govorom. Po večernicah spovedovanje. V nedeljo dopoldne: Ob 6. uri sv. maša z govorom č. g. M. Weisza, ob pol 8. uri slavnostno zborovanje: Slov. kršč. soc. delavskega društva, Jugoslov. strok. zveze, odsekov Dekliške in Ženske zveze. Ob 9. uri blagoslovavljanje nove društvene zastave s primernim nagovorom č. g. župnika Jos. Dobrovca. Ob pol 10. uri. Slovesna procesija. Ob pol 11. uri. Slavnostna pridiga č. g. kanonika J. Žel iz Velikoveca in nato velika sv. maša. Popoldne: Ob 1. uri. Pete litanije s primernim nagovorom č. g. župnika. Ob pol 3. uri. Igra »Skrivnostna zaroka« ali pa skioptično predavanje o preganjanju kristjanov. Ob pol 5. uri. Igra: »Mlini pod zemljo«. Ob 6. uri zvečer. Bakljada in nato zaključek slavnosti. Pri celi prireditvi svira koteljska godba in pojejo pevci. K obilni udeležbi vabi odbor. Vstopnina se ne bode pobirala. Za prostovoljne darove pa prosi odbor, ker priprave veliko stanejo in tudi zastava veliko velja. — Odbor.

**Telovadno društvo »Sokol« v Borovljah** priredi dne 9. novembra 1913 pri Cingelcu na Trati veliko ljudsko tombolo z mnogostevilnimi krasnimi dobitki. Začetek točno ob 3. uri popoldne. Po tomboli prosta zabava. Dobitke hvaležno sprejemata brata Jos. Urek in Konzumnem društvu in Janez Fritz na Trati. K obilni udeležbi vabi odbor.

## Cerkvene vesti.

**Prevzvišeni knez in škof dr. Baltazar Kaltner** se odpeljejo v spremstvu g. kancelarja dr. Quitta dne 3. novembra k svetemu očetu. V Rimu ostanejo najbrž en cel teden.

**Podelitev župnij.** Župnija Steben pri Bekštanju je podeljena g. dr. Ivanu Lučovičku, župniku na Ojstrici. — Župnija Marein g. Ferdinandu Gerstlu. — Župnija Gradnegg g. Antonu Kohlmaierju,

## Književnost.

**Koledarček »Učiteljskega doma« v Celovcu** za leto 1914. I. letnik. Izdalo in založilo društvo »Učiteljski dom« v Celovcu. Cena 70 vin., po pošti 80 vin. Natisnila tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. 8°. 94 strani.

Nekaj novega na Koroškem! Koledarček »Učiteljskega doma«!

Kakor pravi spis Kaj je »Učiteljski dom« v Celovcu, ima »Koledarček« namen, podpreti društveno blagajno, ki je v zadnjih letih, ko ni bilo prispevkov in ko se narodni davek množi, ko so naši denarni zavodi morali prestatiti vojskino krizo, občutila te razmere. Koledarček pa naj bo zrcalo koroškega šolstva, knjižica bodi vzgojiteljica krepkega, žilavega rodu, ta almanah bodi slika koroškega življenja, naših vzorov in bojev, goji naj ljubezen do domače zemlje, bodi pa tudi glasna priča, da je še v slavnem Korotanu rod, ki hoče živeti. (str. 92.) Ta program je skušal že prvi letnik doseči. Šolstvo koroških Slovencev v slika znani zgodovinar dr. M. Potočnik v lepo sestavljenem spisu, (str. 64—71), ki jasno kaže naš šolski sistem v pravi luči. Podlaga ljudskošolskemu pouku naj bo le materni jezik — naše šole pa ne odgovarjajo temu zdravemu vzgojeslovnemu načelu. — Kako se je trudil naš Andrej Einspieler za slovensko šolstvo na Koroškem, slika spis »Andrej Einspieler, slov. šolnik«. Ob stotnici njegovega rojstva je spis zelo primeren. Vzgojitelju slov. kor. učiteljev prof. Apihu so posvečeni »Odlomki iz zapisnikov slovenskega koroškega učitelja« str. 72—79). Vzori in boji mladega slov. učitelja so tukaj živo naslikani. — »Heil Apihjünger!« pozdravi slov. učitelja tovariš, ki je svoj čas dobival podporo od slovenske strani. In pisatelj pristavlja: »Pljunem v stran in grem svojo pot. Če bi ti gospodje le slutili, kako ponosen sem na ta priimek, ne bi ga izustili. Truditi se hočem, da postanem tudi res vreden tega priimka. Lepšega in bolj častnega naslova bi nam ne mogli najti.« Ti trije spisi obravnavajo šolstvo. Želeli je, da drugo leto izide tudi statistika šol med koroškimi Slovenci in pa, kakšne so te šole. Tudi razni odloki se naj pregledno zberejo! Knjižica pa naj bi bila tudi vzgojiteljica krepkega žilavega rodu! Kompoljski objavlja v njej lep vzgojesloven članek: »Ohranite otrokom ljubezen do doma in do materinega jezika.« »Ohraniti ljubezen do doma« to nalogo si stavijo različni vzgojitelji, to je zahteva moderne vzgoje. A ne moremo ohraniti ljubezni do doma, če ne ohranimo tudi ljubezni do materinega jezika. Ta spis torej tudi podpira stremljenje, ki si ga je stavil naš deželni predsednik po svojem društvu v varstvo domačije in katerega pokroviteljstvo je prevzel sam prestolonaslednik! Žganje — alkohol mori naš rod. In zato se je oglasil zopet eden izmed prvih naših bojevnikov proti alkoholizmu naš Juri Trunk k besedi in zopet kaže na rak rano na našem narodnem telesu, ki razjeda naš organizem posebno na narodni meji. »Sovražnik v nas« je alkohol. Bukvice naj slikajo koroško življenje! Naš ugledni pisatelj Ksaver Meško je objavil sila lepo in nežno črtico: »Kako je Tonček za svojo narodnost prvič trpel«, imenuje jo sliko iz koroškega vilajeta — po pravici, kajti smili se nam Tonček, ki leži v zaduhlem hlevu na pogradi, kjer stanujeta pri živini s simpatičnim starim hlapcem. Tonček je šel gledat v slov. šolo predstavo — a njegov gospodar ga je zato hudo kaznoval!

Krasna je tudi Meškova črtica »Sinček vdovin«. Radi smo brali »Mirove« podlistke, ki jih je svoj čas pisal — naše gore list — Ferdo Plemič. Opisal nam je v črtici »Njen gozd« hrepenenje koroškega dekleta. Ko si gledal, kadar je po službi božji stopala iz baške cerkvice, zdelo se ti je, da je silna Jeka tam v ozadju jezera dala moč njenim bujnim udom, da je dekletu ukradlo sanjavost jezerske gladine in jo skrilo v svoje modre oči, in da je šibki trs ob jezerskem bregu posodil svojo prožnost njenemu telesu. Lepa slika — in še lepša primera! P. Ko-

schier je zbral 25 slov. pregovorov iz slov. Koroške in objavil narodno pripovedko, ki jo je zapisal ob Baškem jezeru. In tako je »Koledarček« tudi slika koroškega življenja.

Lahko rečemo, da smo jako veseli tega skromnega literarnega pojava med nami. »Koledarček« naj dobi obilno odjemalcev, a tudi plačnikov in preplačnikov. Dobiva se v Mohorjevi tiskarni pri gosp. Vunčiču, pri društvu »Učiteljski dom« v Celovcu in v trgovini papirja v hotelu »Trabesinger«. Rodoljubi naj storijo svojo dolžnost in naj omogočijo z obilnimi naročitvami, da »Koledarček« ostane stalna prikazen v našem knjigotrštvu!

**Italijansko-slovenski slovar.** Ta že davno potreben slovar je ravnokar izšel. Cena 3 K 70 vin, v platnu vezan izvod 4 K 50 vin. — Sestavil ga je č. g. dr. Josip Valjavec. — Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Dr. Valjavec slovar je sad dolgoletnega truda in bogatih izkušenj. Prireditelj je bil več let učitelj italijanščine in natančno pozna italijanski in slovenski jezik ter je v svojem temeljitem delu zadostno in pravilno vpošteval potrebe in lastnosti obeh jezikov. Slovar obsega izredno bogati besedni zaklad in je tudi v podrobnostih obdelan tako skrbno, da bode vsestransko ustrezal. Zadošča ne samo za vsakdanjo rabo v zasebnem in javnem življenju (trgovini, obrti, uradih itd.), temveč navaja vse besede literarnega zaklada, tako da bo izvrstno služil tudi šolam in ljubiteljem slovnosti. Slovar prekaša po svojem obsegu, opremi in ceni vse druge podobne izdaje.

Kljub svoji obširnosti ima slovar, ki obsega več kot 40.000 besedi in premnogo najbolj rabnih fraz, kaj priročno, lepo moderno obliko. Pri vseh besedah so zaznamovane tudi nepravilnosti, naglas, pri samostalnikih spol itd. Slovar je tiskan namreč na tankem papirju in z izredno finimi, nalašč v ta namen naročenimi črkami in je torej tudi tehnično na višku.

Prepričani smo, da bodeta ta slovar z enakim veseljem pozdravila oba naroda in enako pridno posegla po njem. Subskripcijska cena znaša le 3 K 80 vin. za vezan izvod; ista ugasne koncem novembra t. l.

## Gospodarske stvari.

### Mlekarstvo.

(Piše Fr. Krištof, živinorejski inštruktor.)

(Dalje.)

Sirnina je kot redilna snov jako važen del mleka in napravi obenem tudi mil okus. K temu okusu pripomore tudi maščoba, ki se je med sirjenjem oklenila sirnine. Sirnina brez maščobe sesirjena, je pusta in škriplje pri uživanju med zobmi.

### Beljakovina.

Razen sirnine, ki znaša navadno 80% dušičastih snovi, najdemo tudi nekaj beljakovine, katera ima skoraj enako sestavino kakor sirnina. Beljakovina je v vodi mleka raztopljena ter se tudi sesiri, ako po sirjenju siratko še enkrat segrejemo od 70 do 90° C, iz katere smo poprej sirnino odstranili. To zagosteno zmes imenujemo potem skuto, katera se dobiva v večjih sirarnah. V nekaterih krajih imenujejo sirnino skuto, kar pa ni pravilno.

Beljakovina je tudi kot redilna snov v mleku jako važna. Pri kuhanju se nabira beljakovina na površju v obliki tanke kože. Najbolj očitno se kaže beljakovina v obliki peni pri posnemanju s posnemačnikom. Ako pri sladkem, kuhanem mleku na površju napravljeno kožo odstranimo, napravi se zopet nova. To se ponavlja samo toliko časa, dokler je kaj beljakovine v mleku.

Beljakovina daje mleku, ako jo kuhamo, oziroma pasteriziramo čez 70° C, okus po beljakovini (koagolirano). Ako takšno mleko dalj časa stoji, postane beljakovina težko prebavna in škodljiva. Otrokom prav lahko škoduje mleko, ki je bilo že kuhano in se je ohladilo, nato pa zopet pogrelo. V tem slučaju se lahko iz beljakovine razvija nek strup, ki postane lahko usodeporen za otroke, ako ga morajo uživati pogosto in v večjih množinah. Mlajši ko je otrok, tem bolj mu lahko škoduje, ker mladi želodec otroka še ni zadosti utrjen. Tudi odraslim škoduje, ako ga morajo pogosto v večjih množinah uživati.

### Mlečni sladkor.

Mlečni sladkor daje mleku lahko sladak in prijeten okus. Najdemo ga raztopljenega v vsakem mleku v različnih množinah. Najbolj sladko je mleko od kobile. V navadnem kravjem mleku ga je 475 do 5 odstotkov.

V mleku raztopljeni sladkor se razcepi po vplivu glivic (to so mlečne kisle glivice), postane mlečna kislina in mleko se zgosti ali skisa. Posebno delujeta dve vrsti bacilov (Bacillus acidilactici in bacillus lactis acidilactici). Te različne vrste bacilov se nahajajo v vseh hlevih in mlekarnah v veliki množini. Pri molži padajo iz zraka v mleko, v katerem se silno hitro razmnožujejo. Pri krvni gorkoti se najbolj uspešno razmnožujejo. Zato je pa potrebno poznati vpliv mlečnega sladkorja.

Gospodinja! Ako ti dekla, prinaša iz hleva napol skisano mleko, poskrbi, da se isto hitro iz hleva odstrani ter ohladi. Tako ne bodo imele mlečnokisle glivice toliko moči.

Ravno tako lahko zabranjujemo razpad mlečnega sladkorja pred uplivom glivic z razgretjem mleka na višjo stopinjo. To pa zaradi tega, ker se je gotova množina mlečne kisline stvorila in pri višji gorkoti ustavila. Naše gospodinje pravijo, da se je kislina vjedla.

Mlečni sladkor je jako redilen. Prištevamo ga med ogljikove vodane, ki obstoji iz ogljika, vodika in kisika. V posnetem mleku zaostane večina mlečnega sladkorja. Posnetega mleka torej ni zavreči in preveč obsojati, ker je mlečni sladkor jako redilen. Pokrmljen več zaleže kot maščoba. Mlečni sladkor je glavna redilna, maščoba pa glavna snov v mleku.

### Pepel ali mlečne soli.

Ako bi mleko kuhali tako dolgo, da bi vsa voda izpuhtela, bi nam ostala sama suha snov. Ako bi isto sežgali, nam ostane nekaj pepela. To so rudninske ali neorganske snovi ali mlečne soli. V teh solih je največ fosforjevega kislega apna, kalija in nekaj kuhinjske soli.

Kemična sestava teh soli ni zmeraj enaka. Vsebinska sestava v mleku je odvisna od vsebine krme, katera se poklada kravam. Ravnotako je mleko sredi brejosti krav drugačne sestave kot mleko krave-novomolznice. Breja krava porabi mlečne soli za tvorbo kosti mladiča. V mleku pa so te soli za rast kosti mladičev, katero zauživajo kot prvo hrano.

Kljub temu, da je v mleku malo teh soli, so vendar velike važnosti. Mleko bi ne imelo brez teh popolne sestavine.

Mleko od brejih krav se tudi nerado sesiri, ako pa se siri, nima sirnina istih lastnosti kot od mleka novomolzne krave. Tu pomagamo kravam s pokladanjem krme, ki je zrastle na apnenih tleh. Lahko pokladamo kravam tudi klajno apno, ako krma nima zadosti apnenca v sebi. V klajnem apnu je apno in fosforjeva kislina, ki se tudi nahaja med mlečnimi solmi.

Tudi sol pokladamo kravam, ako je primanjkuje v mleku. Navadno je ne primanjkuje, ako se kravam redno poklada sol. Da je res sol v mleku, dokazuje uživanje mleka brez posebnega solenja, kar je v navadi pri drugi hrani.

(Dajle.)

**Sirup s sidrom Sarsaparillae**

compos.

Zdravilo za čiščenje krvi. Steklenica K 3:60 in 7:50.

---

**LINIMENT S SIDROM capsici compos.**

Nadomestilo za Pain-Expeller s sidrom

Bolečine odpravljajoče mazilo

pri prehlajenju, revmatizmu, protinu itd. itd. —

Steklenica K — 80, 1:40 in 2 —.

---

**ŽVEPLENO MAZILO S SIDROM**

lajša srbenje pri lišajih itd. — Lonček K 1 —

---

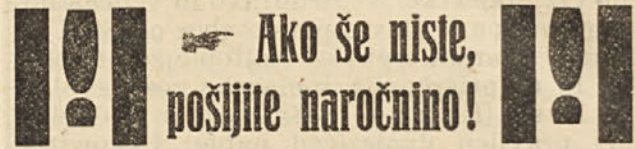
Dobiva se skoro v vseh lekarnah ali naravnost v

**Dr. Richterjevi lekarni „Pri zlatem levu“**

Praga I, Elizabetina cesta 5.

Slovenci, podpirajte „Mir“ z inseriranjem!

Vse je narobe v našem telesu in pri našem delu, če je živčni sistem razdrapan, če smo nervozni, zdelani in utrujeni. Tudi bolečine nas zavoljo nervoznosti napadajo, in v takih slučajih si je treba pomagati z vdrgnjenjem zdravniško priporočenega zeliščnega esenc-fluida z znamko „Elza-fluid“, ki pomirjuje, odpravlja bolečine, krepi in hladi, jači živce in mišice ter povzroča mirno spanje. 12 steklenic za 5 kron franko pošilja lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elza-trg št. 67, Hrvatsko, kjer se naročajo tudi Fellerjeve odvajajoče rabarbarakroglice z znamko „Elza-kroglice“, 6 škatlic za 4 krone franko.



### Loterijske številke.

Trst, 22. oktobra: 42 9 87 52 74

Dunaj, 25. oktobra: 1 67 64 72 76

### Tržne cene v Celovcu

27. oktobra 1913 po uradnem razglasu:

Blago	100 kg				80 litrov (biren)	
	od		do		K	v
	K	v	K	v		
Pšenica . . . . .	21	68	22	—	13	86
Rž . . . . .	20	37	22	8	12	33
Ječmen . . . . .	—	—	—	—	—	—
Ajda . . . . .	23	—	24	80	12	—
Oves . . . . .	16	—	17	50	5	76
Proso . . . . .	—	—	—	—	—	—
Pšeno . . . . .	—	—	37	6	24	—
Turščica . . . . .	20	80	21	50	10	71
Leča . . . . .	—	—	—	—	—	—
Fižola rdeča . . . . .	—	—	—	—	—	—
Repica (krompir) . . . . .	4	—	4	80	1	90
Deteljno seme . . . . .	—	—	—	—	—	—
Seno, sladko . . . . .	8	50	11	—	—	—
„ kisló . . . . .	7	—	8	70	—	—
Sláma . . . . .	5	60	7	—	—	—
Zelnate glave po 100 kos. . . . .	5	60	7	—	—	—
Repa, ena vreča . . . . .	1	20	—	—	—	—
Mleko, 1 liter . . . . .	—	24	—	28	—	—
Smetana, 1 „ . . . . .	—	60	1	20	—	—
Maslo (goveje) . . . . . 1 kg	2	80	3	60	—	—
Sur. maslo (putar), 1 „ . . . . .	2	60	4	—	—	—
Slanina (špeh), pov. 1 „ . . . . .	2	10	2	30	—	—
„ sur. 1 „ . . . . .	2	—	2	20	—	—
Svinjska mast . . . . . 1 „	2	20	2	40	—	—
Jajca, 1 par . . . . .	—	20	—	60	—	—
Piščeta, 1 par . . . . .	2	80	3	60	—	—
Race . . . . .	—	—	—	—	—	—
Kopuni, 1 par . . . . .	—	—	—	—	—	—
30 cm drva, trda, 1 m <sup>2</sup> . . . . .	3	—	3	60	—	—
30 „ „ mehka, 1 „ . . . . .	2	50	3	10	—	—

Živina	Počrez	100 kilogram.			Prignalo	Prodalo
		živa		zaklana		
		od	do	od		
v kronah						
Konji . . . . .	—	—	—	—	—	486
Biki . . . . .	240	—	—	—	—	1
Voli, pitani . . . . .	560	566	94	98	—	14
„ za vožnjo . . . . .	480	540	—	—	—	134
Junci . . . . .	166	350	—	—	—	52
Krave . . . . .	260	546	70	74	—	240
Telice . . . . .	164	280	—	74	—	30
Svinje, pitane . . . . .	—	—	—	—	—	—
Praseta, plemena . . . . .	12	66	—	—	—	620
Ovce . . . . .	—	—	—	—	—	456
Koze . . . . .	—	—	—	—	—	—

## Izjava.

Podpisani izjavljam, da je bilo vse neresnično, kar sem o gospodu Jožefu Povoden pd. Pušnik v Piskerčah govoril, kar bi mu moglo na njegovi časti škodovati, ter se mu zahvalim, da je od tožbe proti meni odstopil.

Škocijan, 22. oktobra 1913.

Filip Prunč.

## Najboljše kranjske klobase

komad po 20 in 40 vin., razpošiljam po povzetju od 10 kron naprej. Pri večjem naročilu nekaj popusta. Josip Primc, gostilničar in izdelovatelj klobas, Selo št. 23 pri Ljubljani.

# Dva učenca

sprejme mesar Karl Semmelrock jun., Celovec, Domgasse 1.

## Hišica blizu letovišča

s tremi lepimi sobami, kuhinjo, shrambo in kletjo, z gospodarskim poslopjem, kuhinjskim in sadnim vrtom ter zemljišči se da takoj v najem. Pripravno tudi za penzionista kateregakoli stanu. — Več pove župni urad Javorje, p. Črna, Koroško.

## Asbestškrilj

„kamenit“, kot najboljši, ceni in trpežni krovski material, priporoča pod ugodnimi pogoji **Jožef Božič**, mlinski stavbenik, pošta Grafenstein, Koroško. — Jamči se 20 let. Treba je naznaniti približno velikost strehe v kvadratnih metrih.

## Veselite do dela, veselje do življenja

jemljejo skrujnaste bolečine, nevralgija in protin. Proti njim se z uspehom rabi

od zdravniških avtoritet priporočeni

## CONTRHEUMAN

Pomirjuje in lajša bolečine, izsesava otekline v členih, pospešuje njihovo gibljivost, odstranjuje neprijetno boleče srbenje ozeblin in preseneča z učinkovanjem pri utiranju, masaži in obkladkih. 1 tuba 1 krono.

Izdelovanje in glavna zaloga  
**LEKARNA B. FRAGNER-ja,**

c. in kr. dvorni dobavitelj, Praga III-203

Proti predplačilu:

K 1.50, pošilja se 1 tuba  
" 5.—, " " 5 tub  
" 9.—, " " 10 "

franko.

Pozor na ime izdelka in izdelovalca.

Zaloga v lekarnah.

## V Narodni šoli v Št. Jakobu v Rožu na Koroškem imajo č. šolske sestre internat za dekleta.

Gojenke se učijo in vadijo v vseh ženskih ročnih delih, se učijo kuhati, pravilno ravnati s perilom in drugo.

**Začetek meseca novembra.**

Na stanovanje in hrano se sprejemajo tudi šolarji za ondotno tri-razredno ljudsko šolo, ki ima slovenski učni jezik.



Vsake vrste  
**železje,**  
orodje  
in ku-  
hinjsko  
posodje, zlasti potrebščine za  
zimski čas se najbolje kupuje v



trgovini železja, „pri zlati kosi“

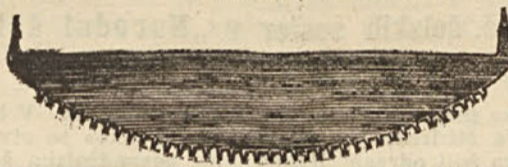
## J. B. HAFNER

GELOVEC

Paradisegasse 3 (zraven gostilne pri „Tigru“).

Nizke cene.

Prijazna (slovenska) postrežba.



## Prhljaj in mastne lase,

te neljube pojave, se najbolje zatre z rednim, tedensko 1-2 kratnim izmivanjem las in lasišča s „Kotranovim Shampooom s črno glavo“.

Glava se oprosti prhljaja, lasje postanejo polni in se svetijo, redki lasje se navidezno zgostijo. Uspeh, ki ga vsak dan doze naše vsestransko poznano in priljubljeno sredstvo „Kotranov Shampoo s črno glavo“, kaže se najbolje v tem, da se spravi v promet nebroj ponaredb zelo sumljivega značaja, radi česar se naj pazi pri nakupu posebno



na polegstoječo varstveno znamko. Naš „Kotranov Shampoo s črno glavo“ je voljen, popolnoma neškodljiv preparat, kakor so to dokazale preiskave, ponaredbe pa vsebujejo po večini razjedajoče snovi in vsled tega mesto racionalnega negovanja las še pospešujejo izpadanje las. — „Kotranov Shampoo s črno glavo“ se dobiva v originalnih zavojčkih za 30 vinarjev (8 zavojčkov 2 kroni) v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

Glavna zaloga za Avstrijo: 6  
**Feliks Griensteidl, Dunaj 1/1, Sonnenfelsgasse št. 3.**  
Edina tvornica: **Hans Schwarzkopf, d. z. o. j. Berlin N. 37.**

## Namesto 12 K samo 5 K!

Elegantni čevlji na jermenčke za gospode in dame po pridejani sliki, zajamčeno pristno usnje, z dvojno nakovanimi trpežnimi usnjati podplati in po najnovjšem kroju, z lepimi kapicami izdelani, tovarniška cena K 5.—, po povzetju. Pri naročilu zadostuje centimeterska mera ali pa naznanilo številke. Se dobiva samo pri tvrdki

**Schächter Leopold**  
Dunaj 56, XVI/2, Lerchenfeldergürtel 5.  
Neugajajoče se zamenja.



(Vpisana varstvena znamka.)

„Zvezdna znamka“

## Thomasova moka

„Zvezdna znamka“

kot dobro izkazano in ceno fosforovokislo gnojilo za travnike, pašnike in klajna polja.

Tudi ozimni setvi, po nobeni ali samo hlevni gnojitvi, se uspešno pognoji površno s **Thomasovo moko.**

Thomasova moka „Zvezdna znamka“ zajamčeno čisto in polnovredno blago, se vsekdar točno razpošilja v plombiranih vrečah z označbo vsebine in varstveno znamko.

Dobiva se v vseh po lepakih „Zvezdne znamke“ označenih prodajalnah ali pa v

## Tovarnah Thomasovih fosfatov

D. z. o. z.

Oe. III. 300.

Berolin W.

Svarimo pred manjvrednimi izdelki.

## Važen oglas „Slovenske Straže“. Čitajte! Čitajte!

V današnjih težavnih razmerah zamorete obogatiti le s srečko!

# Turška srečka

je v to svrhu prva in najpriporočljivejša srečka ker ima šest žrebanj vsako leto, ker znašajo glavni dobitki vsako leto 400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000, 200.000 zlatih frankov.

ker vsaka srečka mora zadeti najmanj 400 frankov, ker je tedaj zanjo izdan denar varno naložen kot v hranilnici, ker igra še dolgo vrsto let in obdrži kupec po izplačilu kupnine trajno igralno pravico brez vsakega nadaljnega vplačevanja, ker znaša mesečni obrok samo 4 krone 75 vinarjev, in ker zadobi kupec že po vplačilu prvega obroka izključno igralno pravico.

**POZOR!** Prihodnje žrebanje se vrši dne 1. decembra 1913!

1 turška srečka in 1 srečka italijanskega rdečega križa z 10 žrebanji vsako leto na mesečne obroke po samo 6 K. Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana 7.

Sprejmejo se marljivi sodrujci pod ugodnimi pogoji.

400.000

Hripavost je sovražnik govora, njegov prijatelj je pa

## THYMOMEL SCILLAE,

sredstvo, ki omehčuje, lušči sliz, zdravi lahki in oslovski kašelj, varuje pred vsakim obolenjem dihalnih organov olajšuje pri nadihu in ugodno učinkuje pri otrocih in odraslih. Od zdravniških avtoritet mnogokrat izkušen in priporočen.

Steklenica 2 K 20 vin.

Po pošti proti predplačilu 2 K 90 v 1 steklenici, 7 K 3 steklenice, 20 K 10 steklenic, pošilja se franko. Ne dajte si usiliti potvorov!

Izdelovanje in glavna zaloga v

**lekarni B. FRAGNER-ja**  
c. in kr. dvorni dobavitelj,  
**PRAGA III.—203.**



Pozor na ime izdelka!

Pozor na varstveno znamko!

## Za 10.000 K naplačila

je lepo posestvo na dobrem prostoru naprodaj. Gostilna, trgovina z mešanim blagom in c. kr. poštni urad so v hiši. Stanovalno in gospodarsko poslopje v najboljšem stanju. Lepi vrtovi, dobro zemljišče, dvojezična okolica. Cena 32.000 kron. Dopisi na Rudolf Gaisser, Maribor ob Dravi.

# Hranilno in posojilno društvo v Celovcu



uraduje vsak dan, izvemši nedelje in praznike, od 10. do 12. ure dopoldne.

Varno naložen denar; najugodnejši kredit za posestnike.



35-40 metrov ostankov K 13 50.

Vsled balkanske vojske se velika množina zajamčeno pristnobarvne, pralne, brezhibna tkanine po zelo znižani ceni proda, in sicer: Kanafasi, močni oksfordi, flaneli in cefiri za srajce, barhenti za bluže in obleko za otroke, modrotiški, šifoni, bela tkanina za perilo in za bala, kriseti, brisalke itd. — Ostanki so dolgi 3-18 metrov. — Razpošilja se po povzetju.

## Tkalnica Austria

Gießhübel pri Novem Mestu na Metuji.

(Pri naročilih dveh zavojev se pošlje franko.)  
Naročite, in zadovoljni boste!

Kakor na oko moramo paziti na delavnost želodca.

Priznana domače zdravilo iz učinkovitih zeliščnih snovi, skrbno pripravljeno, ki poživlja, pospešuje in urejuje prebavljanje in tek do jedi pospešuje ter učinkuje mirno in brezbolestno čiščenje in tako odstranjuje posledice nezmernosti, pogošene diete, prehlajenja in neprijetne zapeke, n. pr. gorečico, napihovanje, povzročeno s preobilno kislino, krčne bolečine pomiruje in odstranjuje, je

brezbolestno čiščenje in tako odstranjuje posledice nezmernosti, pogošene diete, prehlajenja in neprijetne zapeke, n. pr. gorečico, napihovanje, povzročeno s preobilno kislino, krčne bolečine pomiruje in odstranjuje, je

### Dr. ROSE BALZAM za želodec

iz lekarn B. Fragnerja. Glavna zal. v lekarni

**B. FRAGNER**, c. kr. dvorni dobivatelj

„Pri črnem orlu“, Praga, Mala Strana št. 203, vogel Nerudove ulice.

Naročila se izvršujejo z obratno pošto.

1 velika steklenica 2 K, 1 mala steklenica 1 K; po pošti proti predplačilu K 1 50 za malo steklenico, K 2 80 za veliko steklenico, za K 4 70 se pošljejo 2 veliki steklenici, za K 8 se pošljejo 4 velike steklenice, za K 22 pa 14 vel. stekl. na vse postaje Avstro-Ogrske.

Zaloga v lekarnah po vsej Avstriji.

**SVARILO!** Vsi deli zavoja so opremljeni z varstveno znamko



! 500 kron !

Vam plačam, če moj uničevalec korenin

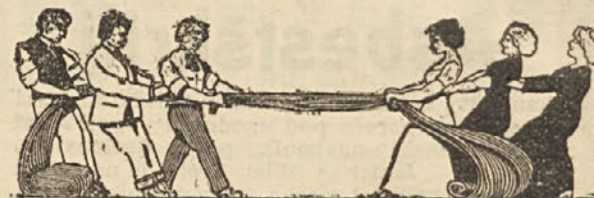


„Riz-Balsam“

Cena lončku z jamčujočim pismom 1 K.

Kemeny, Kaschau (Kassa), I., poštni predal (12,829), Ogrsko.

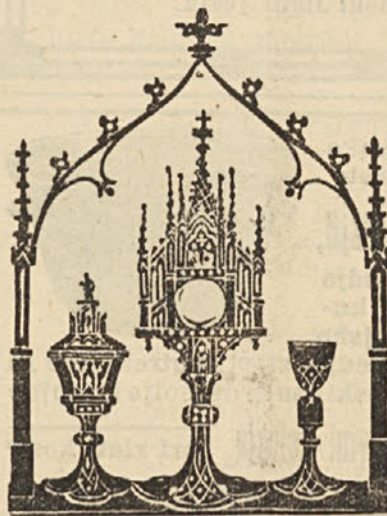
ne odstrani brez bolečin Va-ih kurjih oči, bradavic, trde kože v treh dneh.



Najboljše in najmodernejše sukno za moške in volneno za ženske obleke razpošilja najceneje

Jugoslovanska razpošiljalna R. Stermecki, Celje 308.

Vzorci in cenik čez tisoč stvari s slikami poštne prosto.



Mehlhoferjev naslednik

**Emerih Waidbacher Celovec,**

Burggasse 12

se priporoča prečistiti duhovščini za izdelovanje vseh cerkvenih reči in posod, kot kelihov, monštranc, lestenecv itd. Stare reči se z jamstvom nanovo pozlatijo in posrebrijo. — Na željo ceniki na vpogled.

## Uzgojišče za deklice (internat)

čč. šolskih sester v „Narodni šoli“ v Št. Rupertu pri Velikovcu

se priporoča p. n. slovenskim staršem. V hiši je štirirazredna ljudska šola; letos se otvori za šoli odrasle deklice tudi gospodinjska šola s šestmesečnim tečajem. Poučevalo se bo o zdravništvu, živinozdravništvu, knjigovodstvu, v kuhanju in ženskih ročnih delih.

Solsko leto se prične na obeh šolah dne 5. novembra t. l. Plačilo 26 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovoljijo poslati čč. šolskim sestram v Št. Rupertu pri Velikovcu na Koroškem.

## Služba organista in občinskega tajnika

(združeno) je razpisana za Sele na Koroškem. Nastop takoj. Priglasilci, zmožni obeh služb, naj se obrnejo na županstvo Sele, p. Borovlje, Koroško.

Snazno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

**Marije Jirsové**

v Novém Hradku p. Met. č. 210 (v Češkem kraljestvu).

Doblva se 2-8 m dolgih odrezkov cefira, kanafasa, flanel, platna, modrotiška itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tu-li polovica zavoja za 9, ozir. 10 K.

Blago je stalnobarvno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci! Vzorci blaga zastoj in franko.



## Alfa

### Pozornost

vzbujajo povsod novi

### Alfa brzoparilnik

s patentovano kurjavo, patentovano varnostno zaklopko in gumijevo cevjo za segrevanje vode in kuhanje žganja. Popolnoma iz kovanega železa! Večletna trpežnost! Obširni ceniki pošiljajo se vsakemu brezplačno!

Delniška družba Alfa Separator,  
Dunaj XII./3.

## Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Delniška glavica K 8,000.000.

Rezervni fondl okroglo K 1,000.000.—

Denarne vloge na knjižice se obrestujejo po

$4\frac{3}{4}\%$

od dneva vloge do dneva vziiga. Rentni davek plača banka sama.

Kolodvorska cesta 27, v lastni hiši.

Zamenjuje in eskomptuje izzrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuljuje in devinkuljuje vojaške ženitninske kavcije. Eskompt in incasso menic. Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spiljetu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in ekspozitura v Gradežu.

Denarne vloge v tekočem računu obrestujejo se:

proti 30 dnevni odpovedi po  $5\%$

proti 60 dnevni odpovedi po  $5\frac{1}{2}\%$